

ACC. N:R. 4608

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Blekinge Upptecknat av: Aug. Holmberg
Härad: Bvähuvu Adress: Svängsta
Socken: Isarum Berättat av: Minnesant. av A. Holmberg.
Uppteckningsår: 1929 Född år i

Uppteckningen rör Påsk-kåringar och Blåkullafärder

Skriv endast på denna sida!

8 sid.

M^o 1 A

Upptecknat 1929

4608

af

Aug. Holmberg
Svängsta

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Pask-käringar och Blåkullafärder"

Tiden härför

Dymmel onsdag², är onsdagen före Pask och denna kväll skulle enligt gammal sägen, käringarna företaga sin resa till Blåkulla. Dagen efter kallas "Skär-torsdag", och denna morgon före solens uppgång böra de vara hemma igen.

Platsen för
Blåkulla

Här i Sverige ha vi tvänne ställen som uppges såsom plats härför: Ön Jungfruön i Kalmar sund och Kullaberg i Skåne.

Fortskaffnings-
medel

Här till användes råka och soptvast samt ett horn vari smörjan, hvarmed dessa föremål

2608
före afresan beströkos eller ingevros. Hornet skulle vara från en ko, och icke från en tjur. Men helost från en svart bock. Om händelsevis djuret råkade med hornet skrubbade mot något föremål så att en korstikmande skära uppkommit, ansågs det oöfverligt.

Andra sätt
att göra resan

Det påstods att Påskkärningarne afven kunde företaga resan ridande på en kalv. Denne blif alltid sjuk och vantrivdes efteråt, så att först genom dessa symptom kunde man förstå att djuret varit med om en Blåkullafärd (Botanvet af djuret kommer jag att omtala då jag beskriver: "Under-kurerna").

Eqna
iakttagelser

Till Påskan, tröskigtvis 1868 föresatte jag mig att genom spioneri, försöka få en inblick i Påskkärningarnes mysterier och resultatet kommer härneder.

Ungefär en mil från mitt dåvarande föräldrabarn boode i en ryggåsstuga en gammal qumma som omtalades såsom den der hvarje år företog

1

Blåskullaresor, ⁴⁶⁰⁸ viltupp styrde jag kosan uppå dagen 3

Dymmel-onsdag för att ge akt på gummans förtag.

Dörrarne höllos noggrant stängda hela dagen, men af röken ur skorstenen förstod jag att något försiggick i köket hvarför jag tytt som en katt kravlade mig upp på taket, der jag kropte bakom skorstenen genom vars vida öppning jag kunde någorlunda se hvad som förekom derne. Håringen hade en panna öfver elden

— hvari först slogs cirka 1 1/2 kanna vatten. I detta hade

Ingredienser

hon först en hand full rötter af "Kampa", och ungefär lika mycket "sprängört" (Denna växer vid här och där)

— Detta kokades nu vid sagta eld under flitig omröring tills omkring tredjedelen af vattnet kokat bort.

Detta var drycken som skulle intagas före resan efter hvad jag sedan förstod och såvidt jag kunde uppfatta användes inga andra ingredienser hertill.

Smörjan i hornet hade tillagats någon dag i förväg så att jag fick icke se hvaraf denna bestod

Men fiffig man var, kunde ⁴⁶⁰⁸ man ju icke vara allestädes
närvarande. Drycken måste tillagas samma dag som
den skulle användas emedan den borde drickas varm.

Men hvarför detta! Kan jag ej svara på. Smörjans
som hornet innehöll var emellertid en "brun substans,
Smörjans
beskaffhet" trögflytande och luktade väl".

Da karingen fått drycken färdig var det nära
kvällen, och jag väntade nu varje ögonblick att karingen
skulle komma utfarande genom skorstenen. I stället
kom en annan karing, boende $\frac{1}{2}$ mil längre bort, och
denne var troligtvis väntad. Efter något viskanne
samtal vid dörren blev hon insläppt, hvarpå dörren
bemannades igen och båda gingo in i köket der den
första tog fram två lertallrickar och i dessa hölls
den tillagade drycken. Derpå rev karingen ut en
del glöddande kol i ena hornet af spisen och vände
grytan deröfver med botten i värdet - Kan ske
att detta tillhörde ceremonien? —

oförklarligt
förfarande

M. 9. 2. A

4608

5

Nu satte båda häringarne sig på var sin pall vid köksväggen, togo med fingret var sin delaktig biten ur hornet och la de detta i drycken, varpå de långsamt och i flera omgångar tömde innehållet till sista droppen. Tydligt var de, inte ett ljud hörde jag dem säga. Orörliga sutto de kvar, och då öfver en timma för gått och intet hördes av spräng jag hem för att få mig något mat. Kom hem vid midnatt, men gav mig genast på spräng igen för att få åtminstone se på deras hemkomst som borde ske före solens uppgång ifall de en givet sig i väg under min bortovaro.

Om morgonen höll jag till i omnejden kring stugan och väntade tills långt fram på förmiddagen, då kom häringen ut som borde längre bort och gav sig mot hemmet. Hennes gång var vacklande och osäker precis som om hon nyss fått ett bra rus.

Slut=
resultatet

Den som bodde i stugan stängde dörrarne, och sedan hördes intet af derifrån på ett par timmar. Oförlig gick jag upp på stuguteket och tillade ner genom takfönstret. Då låg karingen i sängen och sov som en stock. Således resisterade allihop till något så enkelt som att karingarne fingo ett bra rus. Gick det allis likadant till så är oförklarligt hur sägnerne om Blåskullaresorna uppkommit.

Sägen om
Paskkaringar

En skärtorsdagsmorgon voro några personer uppe i ett kyrktorn och hörde när en flock karingar kommo förande. En av dem fick brätt med att sätta klockan igång och då ljudet vältrade ut i luften mistar karingarne förmågan att flyga utan fötts ned på gårdsplanen till en bondgård något derifrån. På gårdsplanen stod en dräng och högg ved, och han högg den ena karingen i foten. En karing som bodde på något avstånd gick länge och haltade, emedan

hon fått ett stort sår i foten. Hon var foljaktbilden
densamma som blev huggen av drängen.

En annan
saga, med
någon faeta

På 1850 talet var en skärtorsdagsmorgon däravare
bondsonen Sven Persson i Elmta ute på jakt, i
sällskap med en jägare och trollgubbe som kallades
Annikas Ola. Dessa hade slagit sig ner i skogen vid
en glänta för att invänta ragghuset. Näst som de lägo
hördes ett vinande ljud och tillika ett snattrande som om
ett tyg skator skrattat. Ola sprang ut på öppna fältet
höjde bössan och fyrade af. Med det samma hördes något
derifrån ett klingande som om någon inlått fallit i
marken. På hemvägen hittade de en knippen nycklar
just på samma plats och dessa tog S. Persson i förvar.
Något härefter fick sonen Nils Persson i Elmta
göra nya nycklar till alla möbellas i Högskullts
gård och moran derstädes höll sig i sängen en lång
tid emedan hon fått ett nästan oläkligt sår i

akkerärvan. Således ⁴⁶⁰⁸ var det hennes nycklar och hon
sjelf som fick skottet. Sven Persson blev sedan egare
af Jungvala gård, och en gång på 1880 talet frågade jag
honom hur det hängde ihop med den här historien.

Han visade mig de nycklarna som sammanhöllos av
en ålskinnsvoren samt sade att han ämnade gräva
ner den på mor Marnas grav å Kellers kyrkogård
emellan det medförde "stör" att ha sådant gods.

Alla dessa nu omtalade personer äro
döda för många år tillbaka

I min barndom roade vi pojkar oss med att av
små trästickor göra en raka, och af några kvistar en kvast,
som vi oförmärkt fastade på ryggen av någon som
sedan fick gå omkring med denna dekoration till all-
tjeje för alla som såg det, visande härmed att han
blivit korad till Blåkulla-farare.

Landskap: Blekinge

Upptecknat av: Aug. Holmberg

Härad: Bräkne

Adress: Svängsta

Socken: Asarum

Minnesant. av A. Holmberg

Uppteckningsår: 1929